

GŁOS RADOMSKI

Dziennik społeczny, polityczny i literacki poświęcony głównie sprawom Ziemi Radomskiej.

Adres Redakcji i Administracji: ulica Lubelska № 46, dom Hempla.

Redakcja otwarta od 11 do 12 i od 4 do 5 po poł. Administracja od 9 do 1 i od 3 do 6 po poł.

Rękopisów niezastreżonych Redakcja nie zwraca.

Numer pojedynczy 40 halerzy.

Głos Radomski nabywać i prenumerować można we wszystkich Księgarniach, w Sklepie spożywczym p. Władysławy Adamskiej, Lubelska № 72; w Składach Win i Towarów Kolonjalnych: M. Paschalskiego, ulica Warszawska; Grajnera, ulica Skaryszewska № 16.

Cena ogłoszeń:
za wiersz petirowy:

Przed tekstem	k. 2 h. 60
W tekście	k. 2 h. —
" " nekrologi	k. 1 h. 20
Po tekście na III str.	k. 1 h. 40
Na IV str.	k. — h. 80
Drobne za wyraz	k. — h. 20

Prenumerata w Radomiu wynosi:
Miesięcznie 6 k. — h.
Z odnośnikiem do domu . 7 k. — h.
Na prowincji z przesyłką pocztową:
Miesięcznie 7 k. 50 h.

**KINO Y
GZAR.**

Od Poniedziałku 31 Marca 1919 roku.

„List który ją nie doszedł“.

Sensacyjny dramat w 5 aktach, z uroczą ELLEN RYCHTER w roli głównej.

DZIS

w „MIRAŻU“
pod dyrektcją T. Wołowskiego

Początek g. 8½ w w.
W Soboty, Niedziele
i święta
2 przedstawienia 2
początek I-go—7-a
II-go—9 w w.

We wtorek dnia 1 Kwietnia 1919 roku.

Benefis
l. Wiśniewskiego

Z U Z A
Operetka w 3-ach aktach Renyiego.

**TEATR
CORSO**

Dziś nowy program.

Kościelna 8.

Zmiana programu w Poniedziałki i Czwartki.

Szczegóły w programach.

Zarząd.

Wyjeżdżając z Radomia do Warszawy
zamienię 4-o pokojowe
komfortowe mieszkanie
w RADOMIU
na podobne mieszkanie w Warszawie.
Zgłoszenia pod „Zamiana“ do „Gł. Rad.“.

Sejm.

(Posiedzenie z dn. 29 b. m.)

Na posiedzeniu Sejmu, po odczycaniu interpelacji przystąpiono do sprawy odbudowy Kalisza.

Po przemówieniu posła Radziszewskiego wnioski Komisji uchwalono. Przystąpiono następnie do sprawozdania komisji skarbowo-budżetowej w sprawie wniosków nagłych, dotyczących potrzeb Uniwersytetu Jagiellońskiego.

Przemawiali pp.: Bardel, Radziszewski, Czapiński, Dąbek, Kotula, Smęta i Kowalewski.

Izba przyjęła rezolucję posła Bardla i Radziszewskiego jednogłośnie. Rezolucje te wzywają rząd do sporządzenia, względnie zatwierdzenia istniejących już planów przebudowy i rozszerzenia instytutu chemicznego Uniw. Jagiell. oraz planu dobudowania budynków dla instytutu weterynaryjnego. Dalej wzywają rząd, aby zgodnie z kosztorysem robót wstawił do budżetu na ten cel odpowiednie kwoty, aby roboty mogły być skończone przed jesienią. Dalejsza rezolucja wzywa rząd, aby przeprowadził przeniesienie własności realności państwowej przy Alei Mickiewicza w Krakowie, zwanej Gołębnikiem, na rzecz Uniw. Jagiell.

Przystąpiono do odpowiedzi min. robót publ. Pruchnika na interpelację p. Klemsiewiczą w sprawie uruchomienia robót publicznych.

Minister Pruchnik zaznacza, że ministerstwo w ostatnim czasie wzięło się pociętnie do projektu budowy kanału śpławnego, któryby łączył Dniepr i Odrę i przechodził przez Warszawę. Wszystko to jednakże odnosi się do robót doraźnych. Rząd myśli także o odbudowie kraju i założeniu wytwórni materiałów budowlanych, aby móc prowadzić swoją politykę i regulować ceny na targu materiałów budowlanych. Tego

w Galicji nie zrobiono i to było błędem przy odbudowie w Galicji. Mówca wspomina, że obecnie rozszerza się akcja także w Galicji, gdzie roboty publiczne są w zastój. Odnośnie do Galicji sprawa przedstawia się o tyle dobrze, że są tam roboty, dla których są przygotowane zupełne projekty.

O ile chodzi o program rządu, to dotyczy on przede wszystkim melioracji. Dalej roboty obejmują obwałowanie lewego brzegu Wisły od Krakowa do Zawichostu. Sprawa ta już się rozpoczęła i ministerstwo wydało zlecenie, aby rozpoczęto roboty wszędzie, gdzie niema przeszkody. Długość tego wału wynosi 172 kilometrów a przez budowę te zostanie ulepszonej 32.500 hektarów najlepszej ziemi, która jest poprosu Egiptem na ziemach polskich. Przy tem będzie można zatrudnić bardzo wiele robotników, a ewentualnie zamierza się sprowadzić robotników z Łodzi. Drugą wielką sprawą jest regulacja rzek śpławnych i budowa kanałów żegluga.

Idzie przede wszystkim o połączenie drogą wodną Zabłędzia Dąbrowskiego ze środkową i północną częścią kraju, dla przywozu węgla. Na dalszym planie jest wykonanie kanału iak zw. środkowo-europejskiego, któryby przechodził także przez Warszawę. Program obejmuje jeszcze inne kanały, jak kanał Odra — Wisła, dalej kanał, łączący Wisłę z Dniestrem i Dniestr z Bugiem. Następnie wspominał min. o budowie portów. Jeden port w Płocku już rozpoczęto. Wkrótce rozpoczyna się roboty koło przystani na Pradze. Oprócz tego rozpoczyna min. budowę tak zw. przegród, to znaczy budowę zbiorników wód górskich, któreby gromadziły wodę i wstrzymywały ją i spuszczały w doliny w takich ilościach jakie doliny mogą znieść bez szkody.

Dalszą kategorią robót, planowanych przez min. są drogi bite. W Królestwie mamy 10.000 km. dróg bitych, podczas gdy Galicja ma ich 17.000, Poznańskie zaś 35.000 km.

Min. ochrony pracy Iwanowski wskazuje, że dziś zarejestrowano 297.000 bezrobotnych żywcilieli redzin, co razem z rodzinami daje 830.000 głów. Z powodu tego nawału bezrobotnych otrzymywało od skarbu zapomogi 240.000 rodzin, to jest 626 tysięcy osób. Przy dotychczasowej wysokości zapomogi nie będzie można zaspokoić potrzeb żywcio-

wych bezrobotnych w ramach naszego budżetu. Uchwalono zapomogi zniżyć do dwóch marek na osobę, względnie do 5 marek na rodzinę i to należy ustalić pewne kategorie wysokości zapomóg dla rozmaitych miast. Zaległości będzie można wkrótce wypłacić. Jeżeli uda nam się odzyskać Cieszyń, to będziemy mogli uruchomić zaraz przemysł hutniczy i przerobić ogromne masy żelaza wydobytego w okręgu Częstochawskim. Po uruchomieniu przemysłu metalowego będzie można przystąpić do odbudowy zniszczonych miast, wogóle do całkowitej odbudowy kraju.

Kronika polityczna.

Na ziemi mazurskiej tuż przy samej granicy, w Grodkach odbył się wiec ludności mazurskiej ze wsi okolicznych. W szeregu przemówień uświadamiłających potrzebę wspólnego działania z ludnością polską z tej strony kordonu, oryginalne dawały się słyszeć wyrzuty ze strony włościan Mazurów. Oto jeden z nich oświadczył mniej więcej w te słowa, swoje poglądy: „My choć som luterskiej wiary, ale nie żadne twarde Niemce. My wiemy, że trzeba nam iść razem z Polską, a nie Niemcami, którzy dziś są ani na wierzchu ani pod spodem. U nas nawet takie głuche Niemcy (nieumiejący po polsku), to i ci powiadają, że z Polską będzie lepiej. U was w Polsce je Ordnug, a u nas spartakusowey i Grenzschutz ludzi biją i okradają. My już rządowi pruskiemu nie wierzymy, i chcemy iść razem z wami“. Wiec odbył się w tajemnicy przed władzami, które też rozpoczęły zaraz dochodzenia i śledztwo. Ludność naogół domaga się ścisłego kontaktu z ludnością z Polski, łaknie drukowanego słowa i prawdziwych wiadomości o tem co się dzieje w oczernianym przez niemiecką prasę państwie polskiem. *

Po posiedzeniu sejmowem na którym uchwalono sojusz z Ententą, odbyło się posiedzenie związku posłów socjalistycznych, na którym uzyskała przewagę grupa posłów z b. Kongresówki i przeprowadziła uchwałę, aby związek przeszedł do bezwzględnej opozycji wobec rządu. Motywem tego kroku ma być zachowanie się wojska i żandarmerji, a bodaj istotnym budźcem jest obawa o wpływ wobec agitacji komunistycznej.

Na posiedzeniu komisji wojskowej był obecny zaproszony rotmistrz Okołowicz szef żandarmerji, postawił wniosek poseł Moraczewski, aby wzywał rząd do przedłożenia projektu reorganizacji żandarmerji. Do tego wniosku dodał poseł Dułanowicz poprawkę, aby ta reorganizacja dotyczyła służby bezpieczeństwa w całym kraju wogóle. Wniosek przeszedł z tą poprawką. Odpadły natomiast dalsze wnioski posła Moraczewskiego, zmierzające do skrepowania, względnie usunięcia, żandarmerji ze służby bezpieczeństwa wewnątrz kraju.

Uchwalono utworzenie podkomitetu dla spraw personalnych i do tego komitetu odesłano wniosek posła Dubanowicza, domagający się przedstawienia list kwalifikacyjnych wszystkich oficerów na stanowiskach wyższych aż do komendanta pułku.

Na następnym posiedzeniu będzie omawiana sprawa naprawy stosunków w naopatrzywaniu armji.

Jakim atramentem podpisze Clemenceau pokój?

Z Paryża donoszą:

Francuski prezydent ministrów Clemenceau ma otrzymać od ucznia liceum Jules-Ferry pióro, którym podpisze zwycięski pokój. Tak pióro, jak i rączka mają być dziełem jednego z najślawniejszych artystów Francji.

Po podpisaniu pokoju pióro zostanie złożone w muzeum, między historycznymi pamiątkami.

Prasa francuska roztrząsa obecnie kwestję, jakiego „tygrys“ atramentu użyje.

Czerwony — zdaniem prasy za bardzo przypominałby przelaną krew; czarny oznacza żałobę; niebieski jest za wesoły; zielony oznacza nadzieję, nie wygląda jednak pięknie.

Być może, że przypadek zadecyduje o wyborze.

Zamordowani profesorowie.

Z Helsingforsu donoszą do „Timesa“: Według wiadomości, otrzymanych tu z Kijowa, w dwa dni po zajęciu tego miasta, bolszewicy rozstrzelali znanego ekonomistę prof. Tuhana-Baranowskiego, mianowanego niedawno przedstawicielem Ukrainy w Paryżu, dalej znanego chirurga, prof. Zabelotnego i profesora filozofji Efimenkę. Rozkaz rozstrzelania

Czas odnowić prenumeratę na kwartał II-gi i miesiąc Kwiecień.

Wielbnemu Pastorowi Techtermanowi, za słowa pociechy, oraz wszystkim przyjaciołom i żyeliwym za oddanie ostatniej przysługi drogiej matce naszej

Marji Amelji Pasteckiej

z serca płynące podziękowanie składa pozostała w głębokim żalu Rodzina.

tych profesorów wydany był przez znane go bolszewika, Rakowskiego. W kilka dni później rozstrzelano 11 dziennikarzy, prezesa kijowskiej rady miejskiej i jenerała Balbaszana.

Rumuni w Galicji.

Silne oddziały wojsk rumuńskich wkroczyły do Wschodniej Galicji.

Wstrzymana demobilizacja.

Stany Zjednoczone wstrzymały rozpoczętą już demobilizację. Można liczyć, że około dwu milionów wojska amerykańskiego pozostaje jeszcze w Europie.

Co proponują bolszewicy?

"Temps" donosi z Berlina: Genewski korespondent "Daily Chronicle" donosi, że rosyjski rząd sowieński zaproponował za pośrednictwem jednego z niezawisłych socjalistów rządowi niemieckiemu przywrócenie dawnych granic Niemiec na wschodzie i na zachodzie, jeśli rząd niemiecki poczyni spartakusowcom koncesje polityczne i o ile zawrze sojusz z Rosją. Ten telegram zamieścił organ Lloyd Georgea na naczelnym miejscu.

Walka z bolszewizmem.

W rozmowie z przedstawicielem "Le Journal" generał Illiesco, b. szef rumuńskiego sztabu jenerałego, mówił o konieczności utworzenia frontu przeciw bolszewizmowi.

"Le Journal" dodaje, że projekt jenera. Illiesco jest już pono w toku urzędowania. Depesza z Zurychu donosi, że dwa korpusy rumuńskie miały przekroczyć granicę Galicji wschodniej.

Wedle innej depeszy czerwone wojsko ukraińskie w okolicy Zmierzynki weszło w styczność z powstańcami w Mohylowie Podolskim i w Besarabji północnej.

"Echo de Paris" donosi, że Clemenceau wezwał jenerała Mangin'a na konferencję do Paryża.

W sprawie wojska Hallera.

Dziennik berliński "Politisch-parlamentarische Nachrichten" pisze w sprawie żądania francuzów, aby oddano Gdańsk na cele wylądowywania wojska polskiego i w sprawie odmowy niemieckiej:

W miarodajnych kołach politycznych uważają, że położenie jest poważne.

Przerwanie zawieszenia broni leży w granicach możliwości.

Dlatego jest rzeczą niezmiernie ważną, aby naród niemiecki w tej dziejowej chwili jednolicie i zwarem odparł zamach na swoje prawo do życia i haniebnego naruszenia zasad Wilsona, które przyjął z ufnością i które gotów spełniać co do joty. W tej mierze z radością powitać należy fakt, że odpowiedź niemiecka na niesłychane wymagania ententy była uchwalona przez wszystkie stronnictwa, nie wyłączając niezawisłych socjalistów.

Przeciw niebezpieczeństwu oderwania od Niemiec części Prus wschodnich zaznacza się w odnośnym obszarze silny opór.

"Wiener Allgemeine Zeitung" donosi z Berlina:

Wbrow doniesieniom, do południa nie nadeszła do Berlina odpowiedź koalicji na notę w sprawie Gdańska.

Wnioskuja z tego, że koalicja nie jest skłonna do ustępstw.

"Neues Wiener Abendblatt" w depeszy z Rotterdamu podaje informacje z Gdańska, że z Hawru odeszły już 4 pierwsze parowe transportowe, wiozące wojsko polskie do Gdańska. Wyjazd nastąpił we czwartek.

"Zeit" donosi z Berlina:

"Vossische Zeitung" podaje, że transport armji Hallera z Hawru do Gdańska odbędzie się na okrętach wojennych francuskich i angielskich.

Francja domaga się Renu jako granic.

Wied. b. kor. donrsi z Paryża na podstawie Ag. Havasa: Rada czterech w dalszym ciągu rozpatrywała kwestje terytorjalne, zwłaszcza sprawę granic francusko niemieckich. Uchwała dotąd nie zapadła. Jak windomo Francja domaga się granic z r. 1814 z włączeniem całego zagłęcia Saar, przyzem ludność niemiecka otrzymałaby samodzielną polityczną. Francja domaga się, by Ren tworzył naturalną granicę. Niemcy nie mieliby prawa utrzymywać na lewym brzegu Renu fortyfikacji, wojsk i militarnych linii kolejowych.

Wielka ofenzywa przeciw Polsce i Rumunji.

"Lokal Anzeiger" dowiaduje się z Puryża drogą pośrednią, że przeciw Rumunji, Polsce, jakoteż na Ukrainie przygotowuje się z wiosną ofenzywa bolszewicka. Ma to być wielka ofenzywa na Europę południowo-wschodnią i na Europę środkową.

Grupa Harcerska przy Legionach w Jabłonnej pod Warszawą.

Z inicjatywy gen. Roji i pod jego dowództwem została utworzona specjalna formacja harcerska przy I dywizji Legionów, która, zachowując swoje specjalne cechy, swój charakter, otrzyma także swoje odrębne wykształcenie o typie czysto techniczno-wywiadowczym.

Harcerze-wywiadowcy przechodzą następujące kursa: kurs karabinów maszynowych, jazdy konnej, telefoniczny, minerski, prowadzenia automobila i lokomotywy, obsługa pociągu pancernego i inne a to by, jako wywiadowcy w każdej sytuacji mogli poradzić sobie, by z wszelką bronią swoją i obcą umieli się obchodzić. Tylko przez takie przygotowanie do specjalnej służby wywiadowczej najlepiej zostanie wykorzystany zapal młodzieży harcerskiej, pragnącej naszej armji oddać swe usługi. Do Grupy Harcerskiej oprócz harcerzy przyjmowani są też i nie-harcerze, którzy złożą oświadczenie, iż będą się stosować do prawa harcerskiego. Wszelkie informacje o Grupie Harc. przy Legionach udziela Inspektorat XIa Okręgu Z. H. P. w Radomiu ul. Szeroka 13, 2-gie piętro.

Radom, dnia 27 marca 1919 r.

Inspektorat XIa Okręgu Zw. Harc. Polskiego.

Ustalenie pisowni polskiej.

Dotychczasowa wielorakość pisowni, stosowanych w Polsce została narazie usunięta. Akademia umiejętności przyjęła jednolitą pisownię, a Ministerstwo Oświaty zatwierdziło uchwałę Akademii, jako obowiązującą dla całej Polski. Na mocy decyzji Ministerstwa prof. Leon Rygiel opracował "Główne zasady pisowni polskiej". Wydawnictwo poza częścią ogólną opatrzone jest słownikiem ortograficznym, zawierającym około 3.000 wyrazów.

KRONIKA.

Kalendarzyk. Dzień: Palmowa, Balbiny, Kornelli.

Jutro: Hagona, Teodory.

Wschód słońca o godzinie 5.39. Zachód o godzinie 6.31.

Radom, 31 marca.

Jutro d. 1 kwietnia 1919 r.

Asygnaty Polskiej Pożyczki Państwowej nabywać można (po potrąceniu procentu)

100	markowe, koronowe, rublowe	za	97.08
500	"	"	za 485.42
1000	"	"	za 970.83
5000	"	"	za 4854.17
10000	"	"	za 9708.33

== Polska Pożyczka Państwowa. Powiadamy osoby podpisujące Pożyczkę, iż obecnie nie istnieją żadne ograniczenia eo do przyjmowania drobnych banknotów rosyjskich (carskich). Każdy więc z subskrybujących może wpłacać Pożyczkę w banknotach (carskich) 10, 5, 3 i 1-rublowych, z wyjątkiem banknotów pedartych i zniszczonych z brakujaemy numerami lub podpisami.

== Podwyżka. Na skutek przyznanej przez właścicieli drukarni, żądanej przez pracowników 50 proc. podwyżki, praca w radomskich drukarniach odbywa się normalnie.

== Do Kasy Pożyczkowej Przemysłowców Radomskich wpłynęło: rubli 1,171,500 i koron 427,300 za asygnaty polskiej pożyczki państwowej. W ostatnich dniach nabywali pożyczkę przeważnie włościanie. Kasa Przemysłowców kupiła dla siebie za rubli 300,000.

== Wiec Z. O. N. Niedzielny wiec Związku Obrony Narodowej ścigał do Narodowego Klubu Robotniczego tysiące słuchaczy, tak, że tylko część ich mogła się pomieścić w salach klubu. Wiec cechowała powaga i porządek.

== Z Sokola. W ubiegłą niedzielę odbyło się posiedzenie doroczne "Sokoła" na zebraniu tym wybrano nowy Wydział. Szczegóły podamy jutro.

== Z Lutni. Na zebraniu "Lutni" omawiano sprawę wręczystości 100-letnie rocznicy urodzin St. Moniuszki.

== Przekazy pocztowe. Ministerjum poczt i telegrafów ogłasza, że z dniem 1 kwietnia można przysyłać pieniądze za pomocą przekazów pieniężnych. Zarządzenie to usuwa wielką niedogodność w dotychczasowym wysyłaniu pieniędzy. Szczegóły podamy w najbliższym numerze.

== Otwarcie kina wojskowego "Polonia". Staraniem Pań z "Ligi kobiet" otwartem zostało w sobotę dnia 23-go marca przy ul. Warszawskiej (vis-à-vis Koszar) kino wojskowe "Polonia". Stosunkowo bardzo niskie ceny ściągają już wcześniej mimo złej pogody liczną publiczność cywilną. Przymaszerowujące następnie oddziały żołnierzy wypełniły szereg salę. Po poświęceniu lokalu przemówił ks. kapelan 24 p. p., wskazując w krótkich słowach, że nie na to otwarto kino, aby obrazami, zacierpietami z brudów życia, budzić w żołnierzu zwiagę, ale aby poważnymi obrazami ducha żołnierza podnosić i uszlachetniać. Następnie orkiestra 24 p. p. odegrała pieśń "Jeszcze Polska nie zginęła" i przygrywała potem podczas całego przedstawienia.

== Z Wydziału Apropowizacyjnego. (Sklepy dzielnicowe mączne są obowiązane do wydawania od dnia 28 go b. m. kaszy jęczmiennej po 1 funcie na kupon 3 pusty — mączowy, w cenie 1 kor. za funt.

W sprawie sprowadzenia i rozdawnictwa ponownego: Maki amerykańskiej pszennej oraz — cukru na marsceji tłuszczów została wysłana specjalna delegacja do Warszawy.

Wobec braku zboża i usilnego przestrzegania władz apropowizacyjnych normy żywnościowej — wynoszącej 180 gramów zboża dziennie na osobę, na kartki kwietniowe będzie wydawany chleb następująco:

Na pierwsze 3 kupony po 2 funty na osobę.

Na ostatnie kupony po 1 i pół funta na osobę.

Norma uaki jest wydawaną piekarzom pełną i dlatego wszyscy winni chleb otrzymać bez tłoczenia się w ogonkach.

Wydawanie chleba naprzód surowo się zabrania.

Odbiór chleba winien być dokonywany nie później dni trzech od daty, wymienionej na kuponie.

Wszelkie nadużycia — stwierdzone i udowodnione — będą karane bezwzględnie z całą surowością prawa.

Najsilniejsze bóle głowy i migrena
ustępują natychmiast po zażyciu proszku

KOWALSKINY

Wyrób farm. lab. „Ap. Kowalski” w Warszawie
Żądać w aptekach i składach aptecznych. CENA PROSZKU 50 FEN.

Szczury i myszy

radikalnie wytępić można tylko środkiem „KAPS”.
Preparat „KAPS” ze względu na swe wybitne własności i uznanie wielu powag naukowych, znalazł szerokie zastosowanie, w każdym gospodarstwie domowym, handlu, przemyśle, leśnictwie, ogrodnictwie, kooperatywach, zakładach żywnościowych i t. d. Nażądanie prospektu bezpłatnie. Sprzedaż preparatu „KAPS” we wszystkich aptekach i składach aptecznych. Wyłączna sprzedaż preparatu „KAPS” w firmie

R SEIDENGART w Łodzi, Piotrkowska 44.

CYSTOSAN — Spiess.

Ziółka moczopędne używane przy rzeżączce.

KINO
ODEON
Lubelska, Nr 15.

Od dnia 1-go kwietnia 1919 roku.
Benvenuto Cellini
Dramat włoski w 1 akcie na tle przygód miłosnych i rycerskiej brawury.
Wschód i zachód słońca
Malownicza natura.

Awanturnice Amerykańskie
Tragedja w 3 cz. uwydatniająca ekscentryczność — życiowych form i pojęć Amerykańskich towarzyszt.

Redaktor: Henryk Niedźwiedzki.

Druk „J. K. Trzebiński — Radom.

Wydawnictwo Gazety: „Głos Radomski”